

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Sønderjydsk Maanedsskrift

Udgivet af Historisk Samfund for Sønderjylland

ved Cl. Eskildsen og H. Lausten-Thomsen.

INDHOLD:

E: Det gamle Eemhav. — Nicolai Svendsen: Lorenz Borst. — J. H. Byriel: Tre gamle Gaarde i Egnen syd for Ribe. — Pastor Hansen, Hostrup og Laurids N. Lund, Roager: Til Udskiftningens Historie. — Samleren.

Nr. 10. — 1. APRIL 1925. — 1. Aarg.

KJØBENHAVNS HANDELSBANK

KJØBENHAVN

ETABLERET 1873

Aktiekapital (fuldt indbetalt) . . . Kr. 50.000.000

Reservefond . . . . . - 29.865.988

FILIALER I:

AABENRAA - AARHUS - ESBJERG - GRAASTEN
HADERSLEV - HORSSENS - KALUNDBORG - ODENSE
RANDERS - RØNNE - SØNDERBORG - TOFTLUND
TØNDER - VIBORG

MIN LÆSEMAPPE

kan bestilles fra 1. April. Hentes og bringes overalt.

Indeholder 5—6 Blade. Prisen fra 8 Kr. til 1,75 Kr.

Nærmere Oplysninger i

V. KIELERS BOGHANDEL

(VED FRODE KRISTENSEN)

VESTERGADE 17 TØNDER TELEFON NR. 220

Sønderjydsk Maanedsskrift

udgivet af „Historisk Samfund for Sønderjylland“ ved C. Eskildsen og H. Lausten-Thomsen, koster bestilt igennem Postvæsenet 1 Kr. 65 Øre, Postpenge medregnet, i Boghandelen 1 Kr. 50 Øre fjerdingaarligt.

Virk for dets videre Udbredelse!

Skaf os nye Holdere!

Det gamle Eemhav.

Da man for rigelig 20 Aar siden foretog dybe Boringer som Forberedelse til Anlæg af et Vandværk ved Tønder, stødte man i en Dybde af 12—13 Meter under Havfladen paa et omtrent 9 Meter tykt Lerlag, der tydeligt nok viste sig at være afsat i et gammelt Hav. Det samme Ler har man i tilsvarende Dybde fundet ved Boringer, der er udførte ved Rode-næs, Horsbøl, Forballum og paa Marskstrækningen Manø Hølade Vest for Ribe. I Østkystens stejle Havkyster træffer man det samme Ler, saaledes ved Eliselund, paa Kegnæs, ved Mommark og frem for alt ved Stensigmose paa Broagerland, ligeledes paa de sydfynske Øer og Langeland; men her ligger det som store Stykker, iblandet Moræneleret fra sidste (3.) Istid. Man har kaldt denne gamle Havaflejring *Cyprineler* efter den store Musling *Cyprina islandica*, som i stor Mængde forekommer i dette Ler. Efter den lille hollandske Flod Eem, hvor man første Gang stødte paa dette Jordlag, betegner Geologerne det ogsaa som *Eemaflejringer*, og de blev af de danske Geologer, som først for Alvor

studerede disse Lag, ansete for dannede i Tiden mellem sidste og næstsidste Istid.

Eemaflejringerne er foruden i Sønderjylland ogsaa fundet et Par Steder ved Nord-Østersø-Kanalen og paa Halligerne samt i Vest- og Østprøjsen. Det nordligste Sted, man hidtil er stødt paa dem, er ved Ribe. De viser, at der engang imellem Istiderne har eksisteret et Hav, der fra Holland strakte sig over Vesterhavet, tværs gennem Sønderjylland og den sydlige Del af Østersøen til Østprøjsen, altsaa en gammel Nord-Østersø, ikke som nu delt ved den sydlige Del af den jyske Halvø.

Ligesaa sikkert som dette er, ligesaa lidt Tvivl kan der være om, at dette Hav er skyllet hen over vort nuværende Slesvig i een af Interglacialtiderne : de varme Perioder mellem Istiderne. Derimod er det hidtil ikke lykkedes umodsigeligt at paavise, om dette var Tilfældet i den første eller i den anden Interglacialtid. Ved Rendsborg og i Vestslesvig ligger over Eemlaget foruden Fyld og Klæg kun Sand og Grus,

der hidtil i Almindelighed er bleven anset for Bestanddele af en Hedeslette, dannet af Smeltevandsfloderne. Den tyske Landsgeolog Prof. Wolff holder derfor paa, at Eemhavet fandtes her i den sidste Interglacialtid, og at dets Aflejninger kun er dækket af Smeltevands-Sand og Grus fra den sidstestid, da den store Bræ, der kom Øst fra, kun naaede til Østlesvig. En anden tysk Landsgeolog, Gagel, har imidlertid, dels paa Grund af Lejringsforholdene i Vestprøjsen, dels ved at sammenstille forskellige Snit gennem Jordlagene, fremkomme ved Udvidelsen af Nord—Østersø-Kanalen, hævdet, at Eemaflejningerne tilhører 1. Interglacialtid. I denne Antagelse har den danske Statsgeolog, Dr Nordmann, ment at maatte give ham Ret, ledet af de Resultater, som fremkom ved en Boring, som „Danmarks geologiske Undersøgelse“ lod udføre i 1915 i Vest-siden af den lille Banke Ydre Bjergum, en Milsvej Vest for Ribe. Banken bestaar i sin øvre Halvdel af Jord, stenfrit Sand, derunder af grovere Grus og Sand, hvorunder man saa fandt Eemlagene, der laa i samme Dybde under Havfladen som paa de andre Steder, hvor man hidtil har truffet det, fra Horsbøl og Tønder til Manø Hølade. Banken opfattedes som en lille Bakkeø af den sædvanlige vestjyske Slags og altsaa dannet i næstsidste Istid; følgelig maatte Eemlagene tilhøre den foregaaende, 1. Interglacialtid (under Forudsætning af, at

Danmark og Nordtyskland kun har været dækket 3 Gange af Indlandsisen, hvad der hidtil har været den almindelige Mening). Prof. Wolff, der senere sammen med Dr. Nordmann besøgte Stedet, kunde imidlertid ikke indrømme Berettigelsen af at anse Banken for en ægte Bakkeø, men antog den for en Flyvesandsbanke, dannet ovenpaa den gamle Hedeslette fra den sidste Istid. Da det er vanskeligt at føre et sikkert, af alle anerkendt Bevis for eller imod denne Mening, foretog Dr. Nordmann for Danmarks geologiske Undersøgelse i 1922 en ny Boring ved Sønder Farup, SV for Ribe, paa et Sted, hvor der ikke kunde være Tvivl om, at man befandt sig paa en virkelig Bakkeø. Her fandt man i en Dybde af kun 5 m under Havfladen, altsaa noget højere, end hvor man sædvanligvis finder Eemlagene, en Del Snegle- og Muslingskaller just af de Arter, der er særlig ejendommelige for Eemhavet; men disse Bløddyrskaller var rullede, slidte og knuste paa en saadan Maade, at man ikke kunde antage, at de laa paa deres oprindelige Lejested i den gamle Havbund, men at de sammen med denne var blevne oprodede og omlejrede. Men den Magt, der kunde udføre et saadant Arbejde, var kun Indlandsisen, og da den sidste Indlandsis ikke er naet frem der til Stedet, maa det højst sandsynligt være den foregaaende, den næstsidste, og Eemlagene maa altsaa være ældre end denne.

Det havde jo været ønskeligt og sikrest, om man havde fundet Eemaflejringerne længere nede; men det lykkedes ikke; thi saa langt man borede, fandtes kun fedt, stenfrit Ler under det sandblandede Ler med de rullede og slidte Skaller.

Som Forberedelse til den store Afvanding af Tøndermarsken har man i sidste Sommer foretaget talrige Boringer paa Egnen. Ved een af disse stødte man tæt ved det Sted, hvor Landevejen Tønder - Husum passerer Grønaen, paa Moræneler, altsaa Aflejring fra den 2. Istid. Sandsynligvis vilde man ved Boring i større Dybder have truffet Eemlagene, og dermed vilde det lange Stridsspørgsmaal være sikkert afgjort, idet Eemhavet saa maatte henlægges til første Mellemistid.

For at føre et uomstødeligt Bevis for denne Paastand, foretog „Danmarks geologiske Undersøgelser“ i Fjor — under Ledelse af Dr. Nordmann — en Boring ved Gaarden Hestholm, omtrent midtvejs mellem Boringsstedet ved Grønaa og Tønder Vandværk. Man ventede her at træffe Moræneler

som ved Grønaen, og derefter vilde man fortsætte med Boringen ned til Eemaflejringerne. Den med ret stor Spænding imødesete Boring gav imidlertid den samme Boreprofil som ved Tønder Vandværk, idet man ikke traf et fast Lag af Istidsler. Under Klægjorden stødte man paa et tykt Lag Sand og Grus og i omtrent 15 Meter Dybde paa Eemleret. Denne Boring gav altsaa heller ikke det fældende Bevis imod Dr. Wolffs Anskuelse, og Spørgsmaalet staa derfor uløst til næste Sommer, da man agter at foretage en Boring nærmere ved Grønaa. Men Boringen bestyrkede dog de danske Geologer i deres Opfattelse. Imellem Sand- og Gruslagene over Eemlagene fandt man nemlig helt tynde Lerlag, der sandsynligvis kan betegnes som Istidsaflejringer fra 2. Istid.

Boringen næste Sommer vil afgøre Spørgsmaalet, om den gamle Nord-Østersø skyldede hen over vor Hjemstavn i den sidste Interglacialtid eller mange Titusinde Aar før. Vi skal ved given Lejlighed meddele Sønderjydsk Maanedsskrifts Læsere Resultatet.

E.

Lorenz Borst.

Naar man sysler med vor Hjemstavns Historie gennem Tiderne, møder man navnlig paa Vesteregnen en lang Række stærke og særprægede Personligheder, som ved deres oprindelige Begavelse

har faaet Betydning ud over Sog-negrænsen. Jeg skal i det følgende i al Korthed søge at redde Navnet paa en af disse Mænd fra Glemsel. Endnu lever i Egnen Nord for Tønder Mindet om den

mærkelige Degn og Skolelærer Lorenz Borst, som døde i 1892, kun 53 Aar gammel.

Hans Virksomhed og Trang til at udfolde sine rige Evner i Almenhedens Tjeneste standsede ikke ved den Begrænsning, som er givet ved en Skoles Undervisningsplan.

Lorenz Borst var ikke blot en dygtig og myndig Lærer for den opvoksende Slægt. Som mangeaarig Gransker af Vesteregns Planteverden lagde han betydelige Evner for Dagen. Ved at genfortælle Sagn og Overleveringer fra Fortiden har han mere end nogen anden paa dette Strøg bidraget til at bevare Interessen for svundne Tiders Tildragelser. Endelig skal det fremhæves, at han som Afholdstaler udførte et banebrydende Arbejde til Velsigelse for talrige Familier.

Lorenz Borst er født 1839 i den gamle Landsby Lundtoft ved Klipleve, hvor hans Fader ejede en Husmandslod. Han er altsaa som saa mange andre, der i Datiden gik Lærervejen, runden af Bondeæt. I en ung Alder blev han Præparand i Angel. Her vakte hans Sans for Planteverdenen, og da han senere kom paa Skaarup Seminarium, havde han den Lykke

i den bekendte Botaniker Rostrup at faa en Lærer, der havde Forstaaelse for den unge Mands særlige Begavelse og formaaede ved sin rige Viden at vejlede og udvikle sin Discipels ualmindelige Interesse.

Rostrup gav ham følgende Skudsmaal: „Borst er i Botanik den dygtigste Elev, som er udgaaet fra Skaarup Seminarium.“

Dertil kom den Omstændighed, at Borst som Lærer, først i Kløjeng, senere i Mjolden, fik sin Virksomhed i en afsidesliggende Egn, hvor Plantelivet slet ikke var undersøgt, skønt den

ligger i et Landskab, der gemmer en botanisk Rigdom, der er større end de fleste andre Steder i vort Land.

Det Omraade, det her drejer sig om, bestaar af to yderst forskellige Jordbundsformationer, Marsken vest for Mjolden med sin særegne Plantevækst, og det golve Strøg mod Nordøst, som H. V. Clausen kort og fyndigt har skildret saaledes: „Udkanten af en Egeskov, der er bidt af Vinden og forkrøblet i den fattige Jord, Træerne skarpt afskaarne mod Vest og gaaende over i Krat, Egekrattet tilsidst tabende sig med friskgrønne Skud i den brune Lyng

og denne strækkende sig milelangt ud mod Vest, indtil Heden afsluttes af en skjoldformet Bakke, hvis Omrids brydes af Kæmpehøj ved Kæmpehøj som Brysterne paa den efesiske Artemis' Barm.“

Med Iver og Kyndighed gav den unge Lærer sig i Færd med Studiet af dette mærkelige Landskabs jomfruelige Flora og gjorde navnlig i Tevring Krat sjældne og betydningsfulde Fund, der blev Aarsag til, at han kom i Forbindelse med danske og tyske Lærere. Det er hans Fortjeneste, at en hel Del Planter, som man ikke tidligere kendte fra disse Egne, blev opdagede, granskede og beskrevne.

Derhos forsømte han ingenlunde sin Skole. Han var en myndig og forstandig Lærer, der kunde rive Børnene med sig i sjælden Grad, fordi han gik fuldstændig op i sit Emne og forkastede det almindelige kedelige Lærebogsstof. Man maa jo ogsaa huske, at hans Virksomhed faldt i en Egn, hvor der fra gammel Tid fandtes megen aandelig Sans. Det var kun en Menneskealder siden, Kristen Kold havde begyndt sin vækkende Gerning i dette Sogn

Men tillige havde en nedarvet Tilbøjelighed til at nyde stærke Drikke desværre næsten overalt i Landsbyerne vesterude hærget Slægt efter Slægt og medført mange Familiers alt for tidlige Forfald. Man kunde maaske søge Forklaringen dertil i den mandlige Befolknings Mangel paa dag-

ligt haardt Arbejde. De udstrakte Enge og Studehandelen gjorde Landbruget til en vellønnende og magelig Erhvervskilde, hvilket saar igen som al Lediggang blev en Rod til nævnte Kræftskade. Borst var en af de første, der blev opmærksom paa Goodtemplar-Sagens Betydning, og snart lagde han ud som en modig Stridsmand for dette vigtige Samfundsangående. Han blev en utrættelig Agitator for Afhold. Saa vidt Skolen tillod det, saa man ham færdes i sit Enspænderkøretøj undervejs til Ordenslokalerne, hvor han overalt var en velset Gæst. Naar det lykkedes i Løbet af et Slægtleds Levetid at faa udryddet Drikkeriet paa Vestereggen, skyldes det ikke mindst Degn Borsts store Indsats.

Han elskede sin Hjemstav og de Folk, der boede der. Han kendte ikke blot Jordens Plantevækst og Beboernes Fortrin og Fejl, men fordybede sig ogsaa, med en begavet Almueforfatters Lydhørhed, i de Overleveringer, som endnu var bevaret i Folkemunde, og følte Trang til at behandle disse Emner. Naar han færdedes ad de ensomme Hedeveje, ad snævre, stille Kratstier eller over den udstrakte Marskslette, gik Tankerne tilbage til Fortiden, og Fantasien formede Billeder af svundne Aarhundreders Begivenheder i disse minderige Egne. Baade Naturen og Folkelivet lukkede sig op for ham. Saaledes opstod hans talrige Fortællinger, som under Mærkerne

„Rolf“, „Arnold“ eller „Mira“ findes optaget i „Drøhses Almanak“s mange Aargange og blev en yndet Folkelæsning. Naar man husker, at denne Almanak i Hundreder af Hjem var den eneste Bog, der Aaret igennem blev købt og læst, vil man forstaa, hvilken Betydning denne Forfattervirksomhed fik for de danske Sogne mellem Tønder og Ribe og langt ind i Midterlandet. Naar man paa Vesteregnet hører Folk fortælle Sagn og Tildragelser fra gamle Dage, viser det sig ofte, at det er Borsts Fortællinger, der gaar igen. Af de Emner, han valgte, skal her blot nævnes nogle faa: „Et forspildt Liv“ 1881, „En Dom“ 1884, „Brudesøen“ 1884, „Kærlighedsdrikken“ 1885, „Brylluppet i Vendingstad“ 1886, „Tiendefogden i Mjolden“ 1889, „Den sidste Borgherre paa Søgaard“ 1890, „Den svorne Vej“ 1890, „Et Drama“

1891, „Fra gamle Dage“ 1892, o. s. v.

Endvidere har han i en længere Fortælling behandlet Sagnet om Tule Vognsøn fra Tirsland.

Ved Siden af fik han endnu Tid til at røgte adskillige kommunale Hverv.

Lorenz Borst døde, mens han endnu stod i sin Manddoms fulde og ubrudte Kraft. Man faar uvilkaarlig Respekt for denne Mands Gerning, naar man nu skuer tilbage over, hvad han formaede at udrette i knap en Menneskealder. Hans mangesidige Virksomhed er et Vidnesbyrd om, hvad Flid, parret med Talent, evner, selv under beskedne Kaar, naar Interessen for Hjemstavnen i Fortid og Nutid er brændende i en Vesteregns Befolkning skylder denne Mand, at hans Minde bevares.

Nicolai Svendsen.

Tre gamle Gaarde i Egnen syd for Ribe.

Af J. H. Byriell.

3. Astrupgaard.

(Udarbejdet efter Kontorchef Sommers Værk: Familien Astrup).

Den gamle Astrupgaard, som laa i Brøns Sogns sydlige Del og nu er delt i to Gaarde, hver paa omtrent 100 Tdr. Land, var i ældre Tid en meget anselig Ejendom, der efter en Beregning har omfattet 576 Td. Land med henved 50 Td. Hartkorn. Ialt var der 14 Ottinger til Gaarden, hvoraf

dog de 4 dreves under 2 Fæstehuse, der kaldes Vandborg. Ogsaa Mosebøl i Skærbæk Sogn hørte under Astrupgaard allerede før 1500, men var dengang ubeboet, skønt en Frigaard, hvis Friheder stadfæstedes 1635 og 1729. Desuden hørte til Astrupgaard nogle mindre Jordstykker baade i Astrup og flere Byer.

Indtil 1602 var Gaarden samlet paa een Haand, men deltes da

mellem 2 Brødre, *Fedder* og *Troels* Nielsen. Den gamle Gaard skal være afbrændt i Svenskekrigen 1657—60, hvorefter der opførtes 2 Gaarde, en østlig og en vestlig. Den østlige afbrændte 1717, og de nye Bygninger opførtes paa den anden Side af Vejen.

Astrupgaard var en Frigaard, men har aldrig været et Herresæde, idet den Slægt, der ejede den, intet adeligt Vaabenmærke har ført eller har været regnet til Landets Adel.

Astrupgaards første kendte Ejer hed *Svend Vinter*. Om ham fortæller en af hans Efterkommere, Niels Nielsen Astrup, Præst i Raadager, at han var af den adelige *Æt Vinter* i Vendsyssel; men i een Henseende er dette ikke rigtigt; thi Slægten Vinter boede paa Mors. Det kan ikke paavises, at han var adelig, og han førte ej heller noget adeligt Vaabenmærke. Sønesønnen, *Peder Troelsen*, førte ogsaa kun et Segl med 2 korslagte Fisk.

Svend Vinters Hustru hed *Anne Ejlersdatter Juel*, hvis *Æt* ej heller tilfulde er kendt; men hun tilhørte en af de Smaa-Ætter Juel, der levede i Ribe-Eggen i det 15. og 16. Aarhundrede. Om hende og *Svend Vinter* vides iøvrigt intet. *Svend Vinters Søn Troels Vinter* vides der lidt om. 1470 var han Herredsfoged i Hvidding Sogn og var det ogsaa 1492; men ved denne Tid er han maaske fratraadt dette Embede til Fordel for sin Søn *Svend* til Ulleruplund, og senere kaldes han Sandemand fra

1494—1503. 1514 omtales han som død. Hustruen hed *Mette*.

Sønnen *Peder Troelsen* overtog Astrupgaard 1514. 1508—33 var han Herredsfoged i Hvidding H., men ikke 1538, da *Mikkel Pedersen Holm* af Havervad havde Embedet. Han var den rigeste Mand i Tørning Len og købte en Del Jord til Gaarden. I Aaret 1528 skulde han afsætte den sidste katolske Præst i Hvidding, Hr. Povl, og indsætte *Kristian Nielsen* i hans Sted. Hustruen skal have været en uægte Datter af Hr. Niels, den katolske Præst i Brøns; men hendes Navn er ukendt. *Peder Troelsen* var død 15. August 1561.

Foregaaendes Søn *Niels Pedersen* arvede Astrupgaard ca. 1560 og førte Trætte med sine Søskende om Arven og var vist en trættekær og stridig Mand. Han døde 1578 eller 79. Hustruen, som var fra Emmerlev, var død 28. August 1592.

Foregaaendes Sønner, *Fedder Nielsen* og *Troels Nielsen* arvede Gaarden i Fællesskab indtil 1602, da der blev givet Tilladelse af Statholderen *Gert Rantzau*, at den maatte deles mellem dem. 1626 nævnes *Fedder Nielsen* for sidste Gang og var død 1635. Hustruen hed *Anna* og døde 1665. Ægteparret havde 2 Sønner, der døde som unge.

Broderen *Troels Nielsen* nævnes 1. Gang 1589; allerede 1634 overtog Sønnen Gaarden, saa *Troels* vist var død dette Aar. Hustruen, som hed *Kathrine Frødesdatter*, var fra de frisiske Egne

og var død 1635.

Sønnen *Niels Troelsen* fik, som nævnt, *Astrupgaard* 1634; han nævnes 1634—62, men var død 1663. Hustruen *Maren Hansdatter* var fra *Havervad* og havde *Gaarden* til 1665; hun døde 1681.

Datteren *Karen*, født 1635, giftede sig med *Fedder Pedersen Beyerholm*, hvem hun tilførte vestre Halvdel af *Gaarden*, medens efternævnte *Broder Anders* fik den østre.

Ejerne af den vestre Gaard.

Fedder Pedersen Beyerholm var født 1634 og døde 1704; han fik *Gaarden* med Hustruen, *Karen Nielsen*, født 1635, død 1698; de havde 11 Børn, af hvilke *Niels Feddersen Beyer* fik *Gaarden*. Han var født 1665 og døde 1710 som Sogne- og Strandfoged i Brøns Sogn. Hustruen hed *Mette Kristine Hansdatter* og var vist af den kendte Familie *Outzen* fra *Rostgaard*; hun døde 1760. Hun havde 1713 bragt *Gaarden* til sin anden Mand *Iver Lorentzen*; han var Strand- og Sognefoged i Brøns og døde 1731.

Datteren *Anneke Lorentzen* bragte *Gaarden* til sin Mand *Peder Bjørn* af *Vodder Præstegaard*, død 1748. Efter Hustruens Død ægtede han *Mette Kirstine Kramer*, Datter af *Niels Kramer*, Ejeren af den Østre Gaard; hun døde 1812, men afstod *Gaarden* 1773 til Sønnen *Johannes*.

Johannes Nicolaj Bjørn var født 1751 og døde 1786. Hans Pengeforhold var trykkende, hvor-

for han solgte en Del af *Jorderne*, men gik endelig fallit, og *Resten* af *Gaarden* købtes af *Laurids Lauridsen Warming* 1786. Han var født 1737, død 1801, gift med *Marie Pedersdatter*.

Nu fulgte Datteren *Maren Warming*, f. 1787, d. 1857, gift med *Peder Boesen*, f. 1782, d. 1852.

Datteren *Marie Warming*, f. 1810, d. 1858, var gift med *Peder Boesen Bjerrum*, f. 1811, d. 1848. Derefter Sønnen *Peder Bjerrum*.

Ejerne af den østre Gaard.

Anders Nielsen Astrup, født 1640, overtog sin Halvdel af *Gaarden* 1666. Han var indviklet i mange *Stridigheder* og var en haard og trættekær Mand, der døde 1702. Hustruen *Maren Knudsdatter* var fra *Tønder* og døde 1723.

Datteren *Maren Andersdatter*, f. 1686, d. 1758, ægtede 1715 sin Fætter fra *Gaardens* vestre Halvdel *Hans Feddersen Beyer* og tilførte ham sin *Gaard*, som han dog kun ejede til 1723, da han døde. *Gaarden* brændte 1717. 1724 giftede Enken sig med *Niels Kræmmer* af *Drengsted*, der døde 1793. Da ingen af *Stedbørnene* vilde have *Gaarden*, fik han *Skøde* paa den og ejede den til sin Død.

Datteren *Hanne* fik saa *Gaarden* og var gift med Student *Christian Luffe*, en *Præstesøn* fra *Rejsby*, f. 1724, d. 1766 paa *Astrupgaard*.

Deres Søn, *Hans Kramer Luffe*, f. 1749, d. 1789, havde derefter *Gaarden*, som gik over til Søsteren *Mette Marie Luffe*, f. 1751, d.

1801; hun blev 1790 gift med *Bennet Lauritsen Warming*, død 1822; han var Broder til ovennævnte Laurids Warming.

Bennet Warming giftede sig efter Hustruens Død med Mette Marie Pedersdatter.

Datteren *Ingeb. Kathrine Warming*, f. 1806, d. 1891, var gift

med *Peder Obeling*, f. 1804, d. 1892.

Sønnen *Laust Obeling* blev derefter Ejer, f. 1833, d. 1892. Hustruen *Jensine Schack* var født 1838 og døde 1884.

Sønnen *Peder Obeling* ejer nu Gaarden.

Til Udskiftningens Historie.

En Lærer *Duus*, som 1836 har udgivet en topografisk-historisk Beskrivelse af Halvøen Sundeved, anfører den gamle Spaadom:

Inden vi skriver tre Krykker
Skal Verden deles i Lykker!

(d. v. s.: inden man skriver Aaret 1777 — de tre Syvtal skal være de tre Krykker — skal Landet deles i Lykker, Kobler, Fener).

Han bemærker hertil, at man „allerede“ 1767 fik Markfællesskabet ophævet i Bovrup.

Pontoppidan mener dog i en Beskrivelse fra Aaret 1757, at der endnu før, nemlig mellem 1739 og 1757 blev indrettet over 10,000 Lykker og Hauger i Haderslevhus Amt.

Og *Trap* skriver 1864 om Varnæs, at Fællesskabet allerede ophævedes der i Sognet 1710 og 1711.

Sach skriver nok i et Tillæg til Haderslev Latinskoles Skoleprogram fra 1896: „Ophævelsen af det fælles Agerbrug lader sig -- for en Række Gestbyers Ved-

kommende — allerede eftervise i Aarene 1630 til 1640“. Men denne Notits er dog nok blot ment saadan, at man paa den Tid i en Del Sogne indførte Græsmarksbruget i Steden for Trevangsbruget. I den største Del af Danmark saavel som i Holsten var den opdyrkede Jord nemlig inddelt i tre Vange, som afvekslende benyttedes til Vintersæd, Vaarsæd og Græsgang. Derved blev der taget for mange Kjærve af Jorden, tilmed da man ikke havde tilstrækkelig Gødning

I Vest- og Sønderjylland var derimod Græsmarksbruget fremherskende. Byjorderne var her inddelt i flere Indtægter eller Skifter — i Hostrup By var der 7 — som afvekslende brugtes til Sæd og Græs, saa Jorden fik længere Hviletid end ved Trevangsbruget.

Begyndelsen til virkelig Udskiftning ligger dog vist længere tilbage i Tiden end 1739—1757 (Haderslev Østeramt) og tildels ogsaa end 1710 (Varnæs).

For Hostrup Sogn forefindes en Fortegnelse fra 1697 over en Del Bolsmånds Jorder, som viser, at mange Bolsmænd allerede dengang ejede som deres personlige Særeje ikke blot Husgrunden og en Toft eller to, men ogsaa „en Fenne“, som kunde være op til 9 Demat stor. — Den meste Jord var rigtignok dengang endnu indbefattet i Fælleslandet. Men ind imellem Udskiftningen i Varnæs og den store Udskiftning i Haderslev Amt ligger vist ogsaa en hel Del Udskiftninger hist og her i enkelte Byer og Sogne i Sønderjylland.

Saaledes foreligger der en udførlig Beskrivelse om, hvorledes man i Rørkær (Hostrup Sogn) allerede 1713 besluttede at dele Byens Engjord. Man gjorde ogsaa en Begyndelse hermed i Aaret 1714, men i 1717 tog man fat for Alvor i Maanederne September og Oktober. Dag for Dag forsamledes da „samtlige Plovfolk“ og delte ved Lodtrækning de forskellige Engdrag Nord og Syd for Byen, efterat de var blevne opmaalt Delingen var i det store og hele til Ende bragt ved Slutningen af Oktober 1717.

Om Delingen af Hostrup Bys Agerjorder forefindes udførlige Notitser af daværende Sogneprest Georg Eichel, som allerede 1724 fik den første Udskiftning gennemført. Med et Par Aars Mellemløb fulgte den ene Deling efter den anden. Omkring 1752 var Ager og Eng til Hostrup By saa godt som helt udskiftet.

Samme Aar kunde dette — efter Præstens Optegnelser — ogsaa siges om Jejsing og Sognets to andre Byer Solderup og Rørkær. I det mindste var Delingen i det væsentlige gennemført før Aaret 1766, da Præsten døde — mærkeligt nok samme Dag, som den kongelige Forordning om Indhegningsens Fremme og Ophævelsen af Byjordernes Fællesskab i Slesvig blev udstedt, nemlig den 10. Februar 1766. —

NB: Der kunde vist endnu fremskaffes et ikke ringe Materiale om Udskiftningen, om blot alle Sogneraadsformænd og Præster vilde undersøge, om der ikke forefindes haandskrevne By-Protokoller og andre Dokumenter om dette Emne. For Hostrup Sogns Vedkommende har jeg fundet saadanne Papirer i Præstegaardens Arkiv, i Kommunens Arkiv og i en Gaardmands Privateje.

Pastor Hansen
Hostrup.

* * *

Da det i Vinter er 150 Aar siden, man i Roager By begyndte med Udskiftningen af Fællesjorderne, kan som et lille Jubilæumsminde fremdrages nogle Aktstykker fra den Tid om Udskiftningen. Det første lyder saaledes efter den gamle Retskrivning:

Actum.

Roagger den 9de Martii 1775. —

Da en Deel af ovenmeldte Byes Lodseyere har ved det Kongel: Amt-Huus i Haderslev

givet underdanig Ansøgning om at faae deres Landerier af Fælledskabet udskiftede, og Samme er communiceret de øvrige Lodseyere til deerens derimod havende Indvendinger; men ingen derimod ere giorte. Saa er Sagen hensendt til Kongl: Majest: Officiales under 16de November a: p.: I Følge hvilket bemeldte Officiales tilligemed de commiterede Sandemænd, Bertel Jakobsen i Raaheede, Peder Nissen i Reisbye og Jannick Sørensens i Wester Wedsted samt paa den Schackenborger Undersaats Vegne Hi^w Birke-Dommer Outzen i Seem, men paa de Riberhuusiskes og Castell. Ranzauiskes ingen, endskiøndt Terminus denem betids er vorden communiiceret.

Det første som da blev foretaget var Markenskiællets Regulering imellem Westerbeck og Roagge. Denne Sag blev i Mindelighed reguleret og følgende Skiæll-Steen med de udi Loven befalede Kiende-Tegn bemærket og satt; saasom: 1mo. Den 1ste paa Flad-Hjørne, til vester til Tøgers Steen som ligger imellem Beck, Lundsmark og Roagge Mark og derfra til nær. Jorderne som ligger norden og vesten for denne Steen hører Westerbeck til, og det som ligger østen og sønden for samme tilhører Lodseyerne i Roagge.

2do, Derfra til nær blev den 2den Skiæll-Sten satt imellem Hyltoft og Flad Aggere. Landerierne som ligger vesten for samme hører Westerbeck til, og de som

ligger østen for samme Steen hører til Roagge.

3tio, Fra denne Steen til nær blev den 3die Skiæll-Sten satt paa den nær Ende af Hyltoft og sønden Breed-Kier. Agger-Landet som ligger østen for samme hører Roagge Lodseyere til, og det som ligger vesten for samme Westerbeck til.

4to, Derfra til nær i lige Linie blev den 4de Skiæll-Sten satt over noget Engbund imellem Boylum og Breedkier. Engene som ligger vesten for samme hører Westerbeck til, og de som ligger østen for Roagge-Bye til.

5to, Fra den fjerde Steen tog Synet sin Tour til øster, og satte den 5te Skiæll-Sten imellem Boylum og Breedkier. Landet som ligger østen og sønden for samme henhører til Roagge Bye, og det som ligger vesten og norden for samme Westerbeck til.

6to, Fra for bemeldte 5te Steen til nær blev den 6te Skiæll-Sten satt, hvor Grunden vesten for samme henhører til Westerbeck og det som ligger østen til, hører Roagge Bye til.

7mo, Fra ovenmentionerede 6te Steen til øster, blev den 7de Skiæll-Sten satt ved den sønder Skovgiærde imellem Roagge og Westerbecks Skov. Derfra til nær

8vo, blev den 8de Skiæll-Sten satt norden Peder Lassens Kier, hvorfra den 9de Skiæll-Sten blev

9no, satt paa Nør Heeden norden Westerbecks Skov. Derfra til nær paa Heden sønden den Alfare Vej.

10mo blev den 10de Skiæll-Steen satt, hvorfra Skiælllet i lige Linie gaar til Høem Marken-Skiæll og hører Grunden, som ligger østen for samme Roagger Bye til, og det som ligger vesten Westerbeck til.

Efter at Grændserne saaledes som forhen er meldt, var regulerede, blev samtlige Lodseyere tilspurte om Maaden hvorefter de deres samtlige Landerier vilde lade opmaale og uddeele. Hvorpaa Besidderer af 25 Ottinger declarerede at vilde deele efter forrige Besidd, og de øvrige som bestode af 8te Ottinger efter Skatten. Og da ingen Forliig imellem dennem desangaaende, u-agtet alle muelig giorte Forestilling stod til at udvirke; saa syntes af Officiales og Sandemændene den bedste Deelings Maade at burde skee efter forrige Besidd, allerhelst der udi Byen fandtes saa mange fremmede Herrskabers Underdanere til Danmark henhørende, hvor den der allernaadigst ergangne Forordning samme Deelings Maade paabyder og befaler.

Hvorpaa Parterne blev anbefalede paa behørige Stæder at melde sig Deelings Meaden angaaende, for udi denne Sag en Decision at erholde.

Hvad de 2de Forbeedelsers Græsning Rettighed anbelanger, som dem af samtlige Lodseyere er tilstaaet ved Holbecks Dam, da bør samme forinden den kand antages, forordningsmæssig opmaales og boniteres.

De øvrige Inderster beholder deeres fornødne Græsning hos samtlige Lodseyere, saalænge disse Sidste beholder deeres Fællede og Heede Landerier udi Communion

Paa Forespørsel hvorleedes Lodseyerne vilde have boniteringen foretaget, blev af dennem svaret: at efterskrevne 4re Lodseyere, nemlig Adtzer Hansen, Jens Nissen, Jens Hansen og Truels Bennedsen af dennem dertil befuldmægtiges, dog saaledes: at i Fald een eller anden af dem med denne bonitering ey skulde finde sig forneyede, det da skal stande dem frit for, at forlange de committerede Sandemænd for samme at eftersee og derudi at ændre hvis der maatte findes fornødent.

De 4re Lodseyere blev tillige advaret at foretage forbemeldte bonitering uden ringeste Ophold og de øvrige blev tillige tilkiende givet, at ey nogen separat Land Uddeeling paa deres samtlige Landerier kunde finde Sted forinden bemeldte bonitering saavel som Opmaalning blev os skriftlig indleveret.

Skaden taxeres efter Aggerland.

De nye Indhægningere forholdes det med efter Forordningens Bydende, men de gamle forbliver det med som forhen; men skulde een eller anden see sig nødsaget til at afstaa samme til en anden, da skal han have Erstatning derfor efter u-villige Mænds Sigende.

Opmaalings Instrumentet indrettes efter Forordningen saaledes:

at en Tønde Land beregnes til 320 Roder, hver Rode til 8te Allen Hamburger Maal.

Da nu intet meere denne Side kunde anbringes, siden det var langt ud paa Natten. Saa blev Forretningen sluttet og under-skrevet. ut supra. —

O. Zeuthen. Chr. Outzen. I. Outzen.
Bertel Jakobsen. Peder Nissen.
Jannick Sørrenssen. Hans Jørgen
Pedersen. Peder Pedersen.

I Sommerens Løb er saa Mar-kerne bleven opmaalte for at se, hvor meget hver Mand havde i Brug af Fællesjorden, og derefter er et lignende Areal bleven ham udmaalt paa nogle færre Steder. Det hedder herom i et andet Akt-stykke fra Vinteren derefter:

Continatum Roager

den 29de Martii 1776. —

Efterat samtlige Agger- og Enge-Landerier, Gade-Jord, Tofte, samt en Deel af den øster Heede paa Roagger Mark vare af de forhen udnævnte Boniterings Mænd taxerede, og samtlige Lodseyere med den skeede Bonitering vare fornøjede, saa at det derover oprettede Boniterings Instrument vare af samtlige Interessenter godvilligen underskreven, og derpaa Landmaalingen af Landmaaleren Niels Lauritzen af Thiset efter den af Lodseyerne antagne Deelings Maade, som er efter forrige Besidd foretagen og fuldbyrdet. Saa blev i Dag dato i underskrevne Officialibus og Sandemænd som og de samtlige Lodseyere deres Over- og Nærværelse de forhen

mentionerede Landeriers separate Uddeeling reguleret, og enhver Lodseyer sin deraf bekommende Andeel saaleedes tildeelt som følger: —

(Her følger nu en længere Beskrivelse, hvorledes Agermarken og Engene er bleven udskiftede mellem de forskellige Lodsejere i Byen og derefter fortsættes der om forskellige Ting, hvoraf følgende her skal nævnes). —

Hvad Vand-Stædet er anbefalende som har forhen vaaren ved den saa kaldede Rytter-Dam, da er samme bleven forlagt hen til den saa kaldede Vester Dam ved Jap Hansens Huus beliggende, hvor Jap Hansen forsyner samtl. Byens Creaturer, som skal benøtte sig af Dammen med fornøden Strøels, og lade det Stykke Grund som ligger østen Huuset uindhegnet til Creaturenes Ophold.

— Fra den Vej som gaaer til Bye-Engene skal Adtzer Hansen og Peder Lassen have Fart over Niels Thomsens Jord til Bye-Engene for Vedderlag af Byen nærmest ved hans Gade-Enge østen for ud til Skottvejen.

— Kirke-Stien for de Vester og Nør Byes Lodseyere over Andreas Jessens Agger-Land maa ey herefterdags have Stæd, men skal gaae tæt sønden Andreas Jessens Huus og sønden Kroen.

— Alle Vandløsninger skal herefterdags beholde sit u-behindrede Løb ligesom forhen er skeed, og ingen maa opholde samme til nogens Fornærmelse.

— Alle Indhegninger skal her-
efterdags fuldføres efter de Ved-
tægter som desangaaende imel-
lem Lodseyrene ere oprettede.

Og da nu ey noget mere
ovenmentionerede Landeriers Dee-
ling angaaende var til Protokollen
at føre, blev Forretningen sluttet
og af samtl Vedkommende under-
skreven.

Chr. Outzen. I. Outzen. Lund.
P. Christensen. O. Haagen. Bertel
Jacobsen. for Jannick Sørrensen.
Peder Nissen. Willatz Michelsen.
Hans Sørrensen. Paul Andresen.

Herunder følger nu samtlige
Lodsejeres Navne og Underskrifter.
Truels Andersen. Jes Lauritzen.
Willatz Mattisen. Bunde Pouelsen.
Jesper Jessen. Andreas Jessen.
Truels Bennetsen. Adtzer Hansen.
Jens Nissen. Jens Christensen.
Hans Pedersen. Hans Jørgensen.
Jens Jensen Smed. Thomas Niel-
sen. Jap Hansen. Peder Lassen.
Anders Pedersen. Jens Hansen.
Povl Povlsen. Mads Hansen.
Niels Tamsen. Laust Feddersen.

Laurids N. Lund,
Roager.

SAMLEREN

Kloster-Marken. I Halvfjer-
serne boede i Løgumkloster to Nabo-
gæstgivere (W. og N.), der begge le-
vede i smaa Kaar. De havde begge i
deres Dage nydt for meget af det
vaade, især i Form af Kaffeunse,
saa de var forfaldne og ret sløve,
baade legemligt og aandeligt. Penge
havde de ingen af, og Indtægterne i
deres Krostue sørgede Konerne for
at tage imod, saa de ikke engang
kunde gaa til Bys og faa en lille sort.

Men saa hændte det vidunder-
lige, at den ene af dem en Dag i
sin Kones Fraværelse havde den
Lykke at tage mod Betalingen for
2 Genstande, den Gang en dansk
Rigsmark (16 Skilling). Han var
ikke sen til at faa den i Vestelommen,
og snart vandrede han stolt over til
Vennen, hvor han forlangte to sorte
(à 8 Skilling), som han til Naboens
store Forbavselse betalte kontant.
Nu kom Marken i den andens
Lomme, — og senere paa Dagen
gik han over til Vennen og lod ham
faa Marken mod 2 Genstande — en
til sig selv og en til Værten —.

Saaledes vandrede denne Mark
i lang Tid fra den ene til den anden
Vært. Den var kendt under Navnet
„Kloster-Marken“.

(Efter H. Thomsens Optegnelser).

Ulvejagten i Branderup. Nie.s
Rostgaard Evald i Roost blev op-
draget hos Degn Søren Tegeland
Evald i Branderup og kunde mange
Fortællinger efter ham og hans
Kone, der var fra Mandbjerg. Hun
fortalte, at der i hendes Ungdom,
d. v. s. lidt før Aar 1800 var man-
ge Ulve i Skoven. Et gammel Øg
paa Gaarden kunde genne Ulven
bort og blev derfor aldrig hildet.
En anden Hest fangede en Gang
Ulven ved at trykke Hilden ned
over dens Hoved, idet den holdt et
Ben paa hver Side af det.

Jagten var ikke fri; naar nogen
gik med Bøsse — det var jo Flin-
tebøsser den Gang, — saa Skov-
rideren altid efter, om Bøssen var
ladet for Ulve. Var den det, maatte
han lade Jægeren gaa

Tre Jægere i Branderup havde hørt, at der var Ulveunger i *Slaary*. De gik saa der op, og det lykkedes at dræbe tre Ulveunger. De to Jægere gik saa hjem; men den tredje krøb op i et Træ. Saa kom Ulve-moder rigtig for at søge Ungerne, og Jægeren fik Held til at skyde den.

Hjemmeraad.

1. en 60aarig Mand i Løgumkloster havde som Dreng en Svulst i Panden. Han fik den bort ved at sætte et Fingerbøl over den og kige tre Gange op gennem den aabne Skorsten.
2. En Mand i Daler fortæller, at han som Dreng for engelsk Syge er bleven trukket under en Græstørv paa Kirkegaarden, naturligtvis i Tavshed.

Dette sidste Middel er en tydelig Rest af gammelt Hedenskab Professor Kristoffer Nyrop har i 1. Bind af „Dania“ under Titlen „Kludetræet“ paavist, hvorvidt denne Skik var udbredt over alle Europas Lande, og at den allerede har været til for omtrent 1500 Aar siden.

Arnen binder. „Samble-Kristian“ i Løgumgaard solgte for godt et halvt Hundrede Aar siden nogle Høns til Løgumkloster og leverede dem selv ind til Køberen. Han holdt hver enkelt Høne op over Arnen, saa blev de ved Huset.

Vuggeviser fra Sønderjylland.

Age visse lovring,
æ vugge dæ for en Kovring,
kan æ it en Kovring faa,
så vil æ la' Vuggen staa
å la det lille Baan græd.

Sov, lille Baan sov,
din Faar er ud å plov,

din Moer er ud å gi' æ Gris,
Sover do it, saa faar do Ris.
Sov, lille Baan, sov.

(Fra Tirslund Sogn
ved Valborg Tofte.)

Ag å vugg å vov!
din Far er ud å plov,
din Mor er ud å gi' æ Gris,
sover do it, saa fær do a æ Ris.
Ag å vugg å vov!

Hejdelid å hej,
æ Ræv vil komm'
å tej mit bette Gæsling'ung,
men æ skal nok forbej dæ,
hvinner æ Ræv vil komm' å tej dæ!

(Fra Arrild Sogn
ved Førstelærer Møller, Rødding.)

Remser.

Straa i Glas, det si'r Ras,
Mus i Krus, det si'r Rasmus,
15 Kæp å 4 Kølle, det si'r
Rasmus Musmølle.

(Fra Emmerske.)

11 Møller aa 12 Læp,
det si'r Rasmus Møllelæp.

(Fra Østerby.)

1 - 2 - 3 - 4 - 5 - 6 - 7
åld smaa Børn hær undt i æ Lyw,
7 - 6 - 5 - 4 - 3 - 2 - 1
det gær nok øwer igen.

(Fra Tønder.)

Dans, dans, Deiterling,
mor'n saa kommer Peiterling
med 3 Ævler i en Sæk:
jet te mæ, jet te dæ,
og jet te lille Peiterling.

(Meddelt af Førstelærer
Møller, Rødding.)

Hvad Vognnavene sang. I gamle Dage kørte Bønderne fra Bylderup selv til Flensborg med deres Smør og Korn. Det var en lang og daarlig Vej, og det tog stærkt paa Vognsmørelsen, der tit ikke var for rigelig hjemmefra for en fattig Bonde. Derfor var det almindeligt, naar man naaede Skovene ovre ved Flensborg, at man puttede en Skovsnegl ned ved Vognakslen og lod den være Vognsmørelse.

Men Vognnavene sang flittigt alligevel. Naar Kusken paa Vejen derved var bekymret for Salget af sine Varer, hørte han Navene skringe i langsom og bedrøvelig Rytme:

„Vi komme a-alle hjem, vi komme a-alle hjem!“

Men naar Humøret var blevet spædet lidt op i Flensborg og det gik rask hjemad, sang alle fire Vognnavne med lystig Melodi:

„Vi ka kjør saa lant, som vi ska,
v. ka kjør saa lant, som vi skø!“

(Meddelt af Lærer A. Knudsen i Bylderup.)

Nis Henriksens Ligsten. Ligstenen over den bekendte Nis Henriksen fra Haistrupgaard - mest bekendt fra hans Optræden paa Urnehoved Ting i Aaret 1523 — ligger nu udenfor ved Bylderup Kirketaarns vestlige Side, altsaa meget udsat for Regn og Slud og Frost. Da denne Sten dog gerne skulde bevares, burde den opstilles indenfor i „Karnhuset“, hvor der er mere end Plads nok til den.

Dr. G. Friis, som har skrevet om Nis Henriksen og hans Slægt i „Sønderjydske Aarbøger 1891“, har ikke kunnet meddele Stenens hele Indskrift, da den paa den Tid laa inde i Kirken foran Prædikestolen under Mandfolkestolene.

Hele Indskriften, som er mærkelig fordelt rundt om ved Yderkanten og i Stenens Midte, lyder: Anno Domini MVCLIII (= 1554) Jars,

Mondages na Andres, wort hirunder begraven Nis Hinricksen, Hardsfaget, dem Godt one Twiwel genedic is, den He in sinen Lesten bi em blef. I S (= Jesus?) Got min hogest Trost. (Eller maaske rettere: Got is min hogest Trost).

Pastor Hansen, Hostrup.

Spøgelsehunden. For mange Aar siden gik en Aftenstund en Mand fra Daler til Højer langs med det gamle Havdige. Han var kommet et godt Stykke uden for Byen, da Klokken slog 12. Pludselig mærkede han noget pusle ved Benene, og da han saa ned paa sin Lygte, saa han, at en stor sort Puddelhund gik med Snuden inde mod Lygten. Da han kom til Broen ved Højer, forsvandt Hunden ind over Markerne.

Manden fortalte om dette hæslelige Spøgeri over hele Byen. Da han en anden Aften gik samme Vej, denne Gang fra Højer til Daler, var han ledsaget af to andre Mænd, som var bevæbnede med tykke Kæppe. De talte meget højlydt om, at hvis Hunden nu kom, skulde de nok slaa den til Jorden. Da de kom til Broen, var Hunden der pludselig. De blev alle saa forskrækkede, at de næppe vovede at flytte Benene. Endnu mindre vovede de at sige noget, og deres Knipler skjulte de. Hunden gik atter med Snuden helt inde mod Lygten. De kunde se, hvor dens Øjne lyste og hvorledes den skar Tænder. Da de kom til det Sted, hvor Hunden første Gang var set, forsvandt den. Mændene blev nu mere livlige, men ingen holdt senere af at tale om Hunden, og de var ikke saa lidt flove over deres Pralerier inden Mødet.

Der fortælles ogsaa om andre, som har haft denne Hund til Følgesvend, og det har altid været et daarligt Varsel, naar den viste sig.

(Meddelt af Chr. Sørensen, Gallehus.)

Er De Medlem af Historisk Samfund
for Sønderjylland?

Tønder Amts Centraltrykkeri

Østergade 40

Indeh. P. Andresen

Telefon 141

Bog- og Akcidenstrykkeri
Formularlager - Bogbinderi

HANS BECK'S
Bog-, Kunst- og
Papirhandel

Bøger indbindes
smukt og billigt
i eget Bogbinderi.

Forlang Tilbud fra
Piano-
bygger J. B. Jepsen, Tønder

Pianoer, Hus-Orgler, Noder, Gramofoner

Indmeldelser i Historisk Samfund for Sønderjylland
modtages af Udgiverne.